

Global Drug Prevention Network Deklaration

Femte Globala Konferensen om Drogförebyggande
Rom, september 2003

Programförklaring

I den eviga staden Rom har vi, 500 delegater från 84 länder, samlats till Global Konferens. Vi bekräftar här återigen vårt engagemang för att bygga och värna det allmänna bästa genom att skapa och uppmuntra drogfria samhällen runtom i världen.

För att närma sig dessa svåra frågor, som är av stor vikt för alla länder, har konferensen deltagit i ett stort antal olika framställningar vilka reflekterar kulturella, etiska, vetenskapliga, medicinska, sociala, politiska och andliga dimensioner av ämnet.

Vi kommer från Väst- och Östeuropa, Nord-, Central- och Latinamerika, Karibien, Afrika, Mellanöstern, Asien, Australasien, Canada, Skandinavien – och kanske ännu fler delar av världen.

Vi representerar många olika övertygelser och religioner, men vi är enade i vårt stöd för Grundprinciperna:

Grundprinciper

- Sökandet efter det allmänna bästa bör styra och definiera samhällets handlingar
- En 'ogillandekultur' gentemot drogmissbruk* bör finnas i hela samhället.
- Samhället i stort bör premiера 'moraliska grunder' för ansvarstagande

och konstruktivt medborgarskap som balanserar individens rättigheter gentemot samhället.

- Strategi, policy och agerande bör underbyggas av vetenskaplig forskning.

Samtidigt som vi är stolta över det vi åstadkommit fokuserar vi på framtiden, och framtiden finns hos våra barn. För deras skull, och för samhällets i stort, förbinder vi oss att sträva efter en miljö där varje enskild människa har de bästa möjliga förutsättningarna att utveckla sin potential, vid

godast möjliga hälsa. Vi förbinder oss att uppskatta och värdesätta den gåva som livet är. Vi bekräftar överlägsenheten i kärleken som grund för undervisning och samhällsbyggande. Att det

så skall få vara är ett socialt, politiskt, kulturellt och andligt åtagande.

* Med "drogmissbruk" menar vi all användning av illegala substanser och all otillbörlig användning av legala substanser.

Besök ECADs hemsida www.ecad.net ("Conference papers") och läs om nätverkets Enskilda initiativ!

I samverkan mot narkotika

Gränsöverskridande organiserad brottslighet kräver gränsöverskridande samarbete. Detta var grundtanken och syftet med Baltic Sea Anti-Drug Seminar i Karlshamn den 15-18 september. Inbjudna var representanter från olika brottsbekämpande myndigheter i Estland, Lettland, Litauen, Polen och Sverige. Genom seminariet kunde deltagarna knyta nya kontakter, utbyta erfarenhet och kunskap om hur myndigheterna i olika länder gemensamt kan bekämpa narkotika och organiserad brottslighet. Att det är effektivt med samverkan fick deltagarna genast konkreta bevis för. Informationsutbytet ledde till att den svenska tullen kunde beslagta 10 kilo insmugglad amfetamin under pågående seminarium. Vid tillslaget anhölls fyra personer som anlänt med en färja från Baltikum till Stillerydshamnen utanför Karlshamn.

Se sidan 2

★ ECAD NYHETER

Om Nätverket för Globalt Drogförebyggande

Global Drug Prevention Network, som arrangerar konferensen, är en global icke-vinstdrivande paraplyorganisation för frivilligorganisationer som arbetar med drogförebyggande frågor. Organisationen bildades i september 2000 och syftar till att stimulera det internationella utbytet av information beträffande drogförebyggande arbete. Syftet med konferensen är bland annat att öka medvetandet om omfattningen av produktionen, distributionen och konsumtionen av illegal narkotika, om den destruktiva makt som narkotikaproblematiken har samt att öka medvetandet om möjligheterna att komma till bukt med problemet.

”Vilnius Against Drugs” 1999 – 2002

Slutredovisning av projekt

Drottning Silvia besöker anstalt i Litauen, september 2002

ECAD har slutfört ett treårigt projekt i Litauen. Här följer en kort sammanfattning av resultat:

- ECAD hade 1999 en medlemsstad i Litauen och har idag 7 medlemsstäder.
- Samverkan mellan olika myndigheter och organisationer i Litauen var i stort obefintliga 1999 inom narkotikaområdet. Polis, sjukvård och de svaga organisationer som då fanns hyste stor misstro mot varandras jobb. Idag finns ett nära samarbete som leder till aktiviteter på flera områden.
- Klientorganisationer fanns inte i Litauen 1999. Idag finns KRIS (Kriminellas Revansch i Samhället) på 4 orter och växer sig allt starkare.
- NA (anonyma narkomaner) fanns inte 1999. Idag finns NA-grupper runt om i landet med uppskattningsvis 800 deltagare/klienter.
- Narkomanvården i Litauen bestod 1999 av några ”narkologer” och sjukhussängar. Verksamheter gick i stort ut på att ge narkomaner legal narkotika. Idag finns ett tiotal öppenvårdsprojekt samt en handfull behandlingshem. Flertalet av dessa har startas och utvecklats inom ramen för vårt projekt. Minst 400 unga narkomaner får idag behandling som en effekt av projektet.
- Kamratstödsverksamhet finns på minst 10 skolor – främst i Vilnius men även i Klaipeda och ett par andra orter. Flera av dessa skolor rapporterar ökad trivsel, ingen mobbing samt minskat problem med droger.
- Flera fängelser har förändrats dramatiskt. Fler fångar får drogfri behandling, fler besökare utifrån, ökad kontakt mellan personal och intagna, fler fångar har fått meningsfulla arbetsuppgifter inne på anstalterna. Ökad uppmärksamhet i media kring kriminalpolitiska frågor genom KRIS agerande och inte minst drottning Silvias besök.
- De organisationer vi haft som partners i Litauen har stärkts av samarbetet. Flera av dem är nu själva partners i planeringen inför verksamhet i Vitryssland!

Utvecklingen mot demokrati och välfärd i Litauen går snabbt. Förvisso är utvecklingen ojämn mellan stad/land och olika sektorer. Klassklyftorna ökar men samtidigt höjs levnadsstandarden för

flertalet. Det finns en stor optimism och framtidstro. Vi är oerhört glada att vi fått förmånen att verka i Litauen under denna process. Litauen är ett fredligt land som vi lärt att älska. En förälskelse som fortsätter...

I samverkan mot narkotika

Från sidan 1

Det var en mycket glad regionchef i Tullverket Östersjöregionen som öppnade seminariet den 15 september. Karl Gunnheden inledde med att särskilt tacka regeringens narkotikasamordnare Björn Fries, som bidragit till att göra seminariet möjligt. Karl Gunnheden hoppades på en stark utveckling av samarbetet med denna nya del av EU och uttryckte förhoppningar om uppföljande möten under kommande år, då gärna med roterande värdland.

/Tullverket

★ ECAD FAKTA

Kriminella knarkligor från öst håller sakta men säkert på att slå sina lovar runt Sverige. Så ser scenariot ut som svensk tull och polis jobbar efter, skriver TT/Hallands nyheter.

Enligt Walter Kegö som ansvarar för polis- och tullfrågor hos Mobilisering mot narkotika opererar ligor från främst Litauen och Estland med ryska intressen bakom sig med att bygga upp en infrastruktur i Sverige. Kegö tar Finland som exempel, där ligor från Estland och Ryssland under tio år arbetat systematiskt med att ta över narkotikahandeln.

- I dag kontrollerar de 99 procent av den finländska handeln med syntetiska droger, säger han till TT. I Finland har nätverken också etablerat tillverkning av Rohypnol. Den aktiva substansen flunitrazepam smugglas in från länder som Kina, där kontrollen är dålig. Walter Kegö befarar att illegal tillverkning av Rohypnol också kan bli verklighet här.

ECAD Sveriges konferens i Ystad

Den tredje ECAD Sverige-konferensen ägde rum den 2-3 oktober i Ystad. Numera omfattar nätverket 50 kommuner runt om i landet. Ystads breda engagemang mot droger och stadens läge gjorde att Ystad blev årets träffpunkt med temat Narkotikatrafiken över Östersjön.

Ystad har ett utsatt läge som en inkörspport i Norden för bland annat narkotikasmuggling från östlänterna. Detta konstaterade svenska polisens sambandsman i Warszawa Kent Widing, skriver Ystads Allehanda. Kent Widing gästtalade på konferensen och berättade om den hotbild mot Sverige och Norden som finns när den gäller den organiserade brottsligheten i Polen.

I nästa nummer kommer mer detaljerad information om nätverkets arbete.

Inför riksdagens beslut om sprututdelning

Information

1. Skyddar sprutorna mot smitta?

Det primära syftet med sprutprogrammen är att motverka HIV-spridning och annan blodsmitta.

Men - socialstyrelsen konstaterar efter flera utvärderingar och rapporter att det inte går att bevisa att sprututbytesverksamheten i Malmö/Lund – området uppnått sitt mål, d.v.s. att "förhindra spridning av HIV bland intravenösa missbrukare" (Dnr 62-4917/2000 s 15).

2. Räddar sprutorna liv?

I debatten har detta varit ett bärande argument hos sprutförespråkarna. Men överdödligheten bland narkomaner är högre i Skåne-regionen än riket i övrigt, med 6,4 respektive 3,4 döda per 100 000 invånare.

I Sverige registreras varje år ca 350 narkotikarelaterade dödsfall. Tre till fyra narkomaner avlider årligen i aids.

3. Leder sprututdelning vidare till vård?

Ofta hänvisas till att sprututdelning är ett bra sätt att få kontakt med missbrukarna, och att man då kan motivera till vidare behandling. Det är inte utrett om det förhåller sig så.

I Malmö/Lund - experimentet togs ingen av de hårt nedgångna narkomanerna omhand enligt lagen om LVM.

4. Är det svårt för narkomaner att få tag i sprutor?

En spruta kostar ca 10 kronor och är mycket lätt att få tag i på den

illegala marknaden, genom samma kanaler som säljer narkotika. Priset är ca 2-3 % av vad en dos heroin kostar.

5. Är det svårt att finna narkomaner som behöver vård?

Det stora problemet är inte att finna missbrukare som behöver vård. Problemet är avsaknaden av vårdplatser.

6. Strider utdelande av sprutor mot någon vårdlag?

Enligt lagen om vård av missbrukare i vissa fall (LVM) skall socialarbetare, polis och läkare göra en anmälan om man påträffar någon som är på väg att förstöra sitt liv genom missbruk av narkotika, alkohol eller flyktiga läsningsmedel.

Detta görs inte på sprututbytesprogrammen i Malmö och Lund. Att på detta sätt låta bli att följa anvisningarna och kriterierna i LVM är ett sätt att göra lagstiftningen ineffektiv och dessutom strider handlandet mot legalitetsprincipen.

7. Är det förbjudet att använda narkotika i Sverige?

Ja. Allt icke-medicinskt brukande av narkotika är förbjudet enligt lag. En utdelad spruta används således till en brottslig gärning.

8. Vad säger den internationella forskningen om sprututdelning?

Sprututbyte har förekommit internationellt i mer än 25 år. Det finns delade meningar om effekterna och nyttan av sprututdelning.

En samlad utvärdering, utförd av oberoende forskare, borde presenteras innan man tar ett beslut om sprututbytesverksamheten i Sverige.

9. Vad ger sprututbytesprogrammen för signaler till ungdomen?

Finns det en risk att människor uppfattar att våra myndigheter inte längre tror på ett narkotikafritt samhälle?

Om det är så, vad får det för effekter på mobiliseringen mot narkotika i Sverige?

Faktaruta

Antal HIV-anmälda 2002

- 21 injektionsmissbrukare anmäldes som smittade inom landet;
- 17 av dessa anmäldes i Stockholm. Det finns ingen undersökning om de blivit smittade sexuellt eller genom sprututdelning;
- Medelåldern bland smittade intravenösa missbrukare 2002 var 41 år;
- Medelålder för homosexuellt smittade män 2002 var 38 år;
- Medelålder för heterosexuellt smittade 2002 var 36 år;
- Hepatit B-anmälda 2002

Anmälda hepatit B-smittade bland injektionsmissbrukare i

Skåne	34
Stockholm	20

källa: Smittskyddsinstitutet

Ur SOS Dnr 62-4917/2000:

...Socialstyrelsen understryker att sprututbytesverksamhet inte kan eller ska ses som en direkt behandlade eller rehabiliterande insats.

Socialstyrelsen anser att frågan om sprututbyte inte kan bedömas på grundval av tillgängliga fakta.

Socialstyrelsen är av uppfattningen att frågan om sprututbytesverksamhet bör betraktas i ett större narkotikapolitisk sammanhang...

Folkhälsoinstitutet, ur Yttrande 2003-06-13

...Det går inte att påvisa att sprututbytesprogrammen haft något effekt på smittspridningen av HIV, Hepatit B och Hepatit C, som är de sjukdomar som är aktuella i sammanhanget.

”Genomtänkt drogpolicy på skolan räddar liv”

Narkotikafrågan på bokmässan i Göteborg

Skolan måste skaffa en genomtänkt drogpolicy och direkt ta tag i problem som uppstår. ”Jag är mycket kritisk till dagens ANT-undervisning”, säger läraren Lena Rangne som tillsammans med kollegan Staffan Hübinette presenterade sina nyutkomna böcker på bokmässan.

”Det gäller livet” (Fri Förlag) heter Lena Rangnes nyutkomna bok och vill bli en inspirera lärare för ett systematiskt arbete i skolan mot droger och andra nedbrytande beroenden. Hon menar att hela skolan bör involveras i alla ämnen och arbeta bredare med livs- och hälsofrågor.

Hon var tidigare många år ansvarig för drogundervisningen på Östra Real i Stockholm. Idag bor och arbetar hon på skolor nära Flen.

”Föräldrakontakten är viktig och det handlar både om att visa eleverna förtroende och våga ta tag i problem”, säger hon på ett miniseminarie på bokmässan i Göteborg.

Tillsammans med Staffan Hübinette – folkhögskolelärare och mentor i projektet Lugna gatan på Fryshuset i Stockholm – berättar hon om både goda och avskräckande exempel om skolvärldens ambivalenta hållning till drogproblem. Exempelvis osäkerhet om hur drogtesterna får användas, hur man agerar när misstankar besannats och bristande samarbete med andra myndigheter.

”Skolan får inte bli en avstjälningsplats för drogproblem som ingen vågar ta tag i. Det är ju trots en arbetsplats där kunskap ska förmedlas. En skola fick hjälp av socialtjänsten först när skyddsombudet stängde

undervisningen”, säger Staffan Hübinette.

Hans bok ”Narkotikafri skola – praktisk handbok om policy och åtgärder” (Fri Förlag) ger konkreta tips om hur en handlingsplan kan se ut och upprätthållas. Där ingår bland annat misstankebaserade frivilliga drogtesterna.

”Det gäller att ha spelregler med tydliga konsekvenser som alla känner till. Drogtester ska inte användas i onödan, men kan förebygga en onödig OM-diskussion. Man får svar på om eleven använder droger eller ej”, säger Staffan.

Tar skolan inte tag i problem så sprids oro och osäkerhet – både bland personal och

★ ECAD BOKHYLLA

bland elever. Men konfronteras elever tidigt med misstankarna kan begynnande missbruk avbrytas och arbetsron bevaras.

Mini-seminariet har samlat bland annat oroliga föräldrar, en drogförebyggare från Ale kommun och några gymnasieelever från Falkenberg.

”Drogpolicy kanske finns på vår skola, men vi har inte informerats om den i så fall. Någon ANT-undervisning har vi inte fått på gymnasiet. Men jag vet att det finns elever som använder, exempelvis marijuana”, säger till DrugNews Johan Kull, 18 år, som besöker bokmässan med klasskompisar från industriprogrammet.

/DrugNews

Norden och Baltikum samarbetar mot narkotika

Den 24 september beslutade ministrar från Nordiska ministerrådet samt Baltikum om gemensamma åtgärder för att bekämpa narkotikamissbruket. Den gemensamma strategin bygger på en restriktiv och human narkotikapolitik, med utgångspunkt från FN:s narkotikakonventioner. Genom den så kallade **Lundadeklarationen** förnyar länderna sina åtaganden att satsa på att förebygga missbruk, bekämpa narkotikarelaterad brottslighet och satsa på vård och rehabilitering för missbrukare. Länderna kommer att samarbeta kring och stödja:

- Kontrollinsatser mot organiserad brottslighet och narkotikahandel
- Utveckling av goda behandlings- och rehabiliteringsinitiativ med fokus på narkotikamissbruk
- Upplysning och förebyggande arbete, speciellt riktat till barn och unga
- Åtgärder som stärker involvering av frivilligorganisationer, då det gäller att förebygga narkotikamissbruk

★ ECAD HYHETER

- Det är vår övertygelse om att det bara är genom internationellt samarbete som vi kan vinna kampen mot knarket. Genom att knyta samman de nordiska och baltiska länderna i ett allt tätare samarbete ökar våra möjligheter till framgång, säger folkhälso- och socialtjänstminister Morgana Johansson.

Våra europeiska samhällen har experimenterat med och utvärderat både tolerans och intolerans gentemot illegalt droganvändande och drogmissbruk. Det är våra reflektioner kring detta som styr oss mot icke-användning. Detta med hänsyn till våra medborgares väl.

ECAD is Europe's leading organisation promoting a drug free Europe and representing millions of European citizens. Drug dealing and drug abuse cause enormous problems in Europe. Nations and their citizens are affected by the consequences of drug abuse. ECAD member cities work to develop initiatives and efforts against drug abuse supporting the United Nations Conventions which oppose legalisation and promote policies to eradicate drug abuse worldwide. Has your city joined ECAD?

European Cities Against Drugs
ECAD, Stadshuset
105 35 Stockholm, Sweden
Tel. +46-8-5082 93 62 Fax +46-8-5082 94 66
e-mail: ecad@ecad.net www.ecad.net
ECAD Regional office in Russia www.ecad.ru
zazulin@ecad.ru Phone +7-812-328 96 65
ECAD Regional office in Latvia
vilnis.kipens@kurzeme.rcc.lv
Phone +371-7037330 Fax +371-7037331